

Beletristica, sciintie, arte, viéția sociala, moda.

Pesta
Domineca
11/23 maiu

Va esi in fia-care domineca. cu portrete si alte ilustratiuni.
In fia-care anu prenumerantii capeta doue tablouri pompóse.

Pretinlu pentru Austria
pe jan. — jun. 4 fl. pentru tablou 80 cr

Pentru Romania
pe jan. — jun. unu galbenu, pentru tablou trei sfanti.

Nr.
19.

Cancelaria redactiunii
Strat'a lui Leopoldu Nr. 33.,
undé sunt
a se adresá manuscriptele si
banii de prenumeratiune.

Prenumeratiunile se potu face la tóte postele.
Pentru Romania in
librari'a dloru Socecu
et. comp in Bucuresci.

Anulu
V
1869.

Arguminte pentru si in contra reformei sociale a femeiloru.

I.

Unii denéga cumca femeia are *capacitate*, ca sê invetie sciintiele ce le invetia barbati; denéga cumca prin admiterea femeiloru la tóte institutetele mai nalte, ar resultá pe urma unu folosu publicu.

Pe langa tóte cá francesii suntu ómeni usiori de a primí o idea nóua, de a se luptá pentru dins'a, si sunt adoratorii secsului frumosu, totusi si in Francia se afla barbati renumiti, carii denéga femeiloru capacitatea la sciintie, si altii carii le apera in caus'a acést'a.

Inca si in trecutu *Molière*, poetulu renumitu alu Franciei, vediendu cá femeile se ocupa cu sciintie, si literatura ca si autori, a inceputu a le satirisá chiar si in piese teatrale, si a face figure, caricature comice din damele ce se ocupau cu sciintie, literatura. Si de atunci inca nu s'a potutu cu totulu sterge satirisarea acést'a, pentruca déca unu barbatu mare ca si *Molière* a disu ceva, macar basatu pe prejuditie, lumea cea multa, fara de a mai cugetá ceva, primesce ee a pronunciatu o autoritate.

Altii au pasitu si mai aspru in contr'a femeiloru pentru acést'a cauza, si anume *Xavier*

de Maistre a disu: „Femeia n'are alta chiamare, decâtu a fericí pe barbatu, si a cresce prunci. Indata ce incepe a face ceva convenientu numai barbatiloru, femeia e maiamuca. Femeia ce se ocupa cu sciintie, cu obiecte serióse, e de risu, si nenorocósa, — cá-ci privindu si fericirea, apoi mai curendu se póte maritá o cocheta, decâtu o invetiata!”

A supra reformei sociale a femeiloru, jurnalistica francesa a avutu multi desbatatori, si fiindu cá se aflau si asié aprigi contrari, carii dejosira chiar si demnitatea femeiesca, *Dupanlop*, episcopulu din *Orleans*, s'a vediutu silitu sê deie o brosiura intru aperarea secsului femeinu, si acestu spiritualu si nobilu barbatu alu Franciei díce despre femeile invetiate si culte:

„Eu poftescu, ca femeiele sê capete acelu rangulu innaltu, ce li-a datu loru si bibli'a, care povesteste cátu de culte fura muierile si fetele jidoviloru. Mam'a lui Samuilu a compusu cantare intru laud'a lui Ddieu. Mari'a sor'a lui Moise, a fostu invetiatorésa de musica si cantári sante. Dar testamentulu nou innaltia pe femeia si mai tare, si pentru acést'a poftescu eu, ca demnitatea femeiloru sê nu se vateme cu prejudetie próste, glume rele si nume de batjocura, si sê nu le scobóre pe ele numai la josirea si crudimea vietiei comune.

Eu nu vreu ca femeile sê fia deosebitu numai

mei și imperatul de tristă memoria. Alu doile Talma, creatoriulu scenei moderne, acelei oglinzi mice, ce ni represinta lumea și omenimea. Bonaparte a intineritu Europ'a inbetranita, éra Talma, a creatu din nou artea teatrala. — Aceste două spirite mari, au traitu într'o amicitia strinsa. Pe tempulu cand si Bonaparte și Talma au fostu pe la inceputulu calei lor gloriose, erau cei mai intimi amici, și acést'a intimitate a duratu pana la momentulu ambiloru. — Ambii au fostu și voru fi spre fal'a natiunii și patriei lor. — Numele ambiloru sunt inserise in istoria universală; a unui'a pe paginile luptelor pentru libertate, a celuia laltu pastratu in analele culturei și a civilizatiunii. — Noi sê ne ocupâmu, astadata cu celu din urma. Iosifu Franciscu Talma, creatoriulu scôlei dramatice moderne, care a ruinatu tôte traditiunile, ce au impededatu inaintarea artei, creandu o sistema nouă, fu nascutu la anulu 1760 in capital'a Franciei. — Tatulu seu a fostu medicu. Impregurările familiare l'a silitu și pe dinsulu a parasî pamentulu patrii sale, și a se asiediă la Londr'a. — Aice a crescutu Talma, aice si-a luat primele invetiature, și aice s'a impertesîtu de o educatiune eselinte, pentru ce parintii lui tôte aru fi sacratu. In etate de siese-spre-diece ani, s'a reintornatu la Paris spre a continuă cariera de medicinistu acum inceputa, inse sôrtea éra l'a dusu in Londr'a, unde facandu cunosinti'a unui francesu teneru, la indemnarea acestui'a si-a schimbatu tóta direptiunea luata mai nainte. Cunoscenti'a a avutu o urmare ce la facutu memoritoriu. Noulu seu amicu a propusu ca și Talma sê iee parte la o incercare. sê jôce și elu într'o piesa. — Representatiunea s'au intemplatu, și Talma a desvoltatu o desertitate și o capacitate straordinaria. Cu prim'a sa incercare a atrasu atentiunea toturora a supra sa. Statur'a și intregu corpulu lui Talma éra unu ce imposantu. Ilustratiunea din numerulu presinte, cu tóta fidelitatea rara, totusi nu ne pôte represintă acea persóna placuta. Trasure frumóse barbatesci, esterioru placutu și o desvoltare spirituala ca la elu e raritate. — Dupa norocós'a debutare, și prim'a incercare, a plecatu la Paris, unde jocandu in „Iphigenia Taurison“ ca Orestes, de locu fu primitu și angagiatu la „Theatre Francais“ și acolo prim'a data a jocalu in „Mahomed“. De aici apoi continuu a fostu celu mai placutu artistu pe scen'a Parisului. — Elu a introdusu costumurile și vestmintele antice a Romaniloru, elu a facutu refôrme in mascare. Napoleon l'a iubit tare, lui totu-de una i éra iertatu sê intre la imperatu fara audientia. Cu jocurile, mimica sa, și-a eternisatu numele. Talma a și meritatu renumele. Elu a fost mai mare decâtu renumele seu. La anulu 1826, Franci'a a gelitu mórtea acestui omu de geniu, pe langa tôte că preotii au nutritu o antipatia mare câtra dinsulu, de órece a lasatu cu limba de mórte, ca la inmortetarea lui sê nu fia nici o festivitate eclesiastica, doi fii și a crescutu dupa ritulu protestantiloru. O carte inca a lasatu dupa sine intitulata „Cugete a supra artei teatrale,“ e pretiósă, inse dorere, că numai pucini o cunoscu.

Curierulu modei.

Pesta. Asié numitele robes de dispositions, facute din percalu francesu, cu inceputulu dîleloru calduróse

voru jocá unu rolu mare in moda. Espositiunile toturor pravalielor de aice sunt pline de acest'a materia. Si uitandu-ne la ele intimpinâmu o greutate mare-voindu a ni alege modelulu celu mai frumosu.

Batiste francesese asisdere se afla o multîme, dar despre aceste voi sê vorbescu cu alta ocașiune.

Vestmintele, ce se vedu pe stradele Pestei, precum și cele ce aparura la cursulu cailor și in paduriti'a orasiului sunt tôte scurte, încâtu vestmintele cu códă lunga devinu admirate, ca și nesce gusturi retrograde.

Decoratiunea vestmintelor scurte se face mai alesu totu cu umflature, — sunt la moda tunicel camargo și à la Pompadour.

Palarîle se facu mai multu din dantele și din crep. Cele mai desu intrebuintate sunt palarîle facute din panura de dantele negre, decorate cu flori colorate și cu pantlice de atlasu.

Gacitura de siacu.

De Juli'a Chitescu.

Domnii,	tu-	Uuu	da	alu	de	me	ta-
ca,	ma-	sen	Dó-	ver-	le!	esti	Io-
esti	Chiaru	Că-ci	ver-	ta-	anu	le	mieu
Totu	ti-	re	bra-	mne	Ori-	ze-	tu
mór-	tui-	ce	le,	Gro-	In	a-	ri-
tu	sa-	tea	In	tomu,	seu.	Ca-	me,
candu	e-	ri-	re	a,	stri-	eru-	O
le	mi-	ne-	ste	lu-	fló-	dór-	ga,

Se pôte deslegá dupa saritur'a calului.

Deslegarea gaciturei numerice și semne din Nr. 16.

E dulce suvenirea,
Ce-o nasce fericirea,
Si dîlele senine
Cand omulu le-ar gustá.

Dar, vai! in asta lume
Nu este suvenire,
Ce n'ar cuprinde in 'ntrins'a
Vr'unu tristu evenemintu.

Deslegare buna primiramu de la dómnele și dsi-órele Luis'a Murgu n. Balcu, Susan'a Popu. Deslegarea gaciturei de semne din nr. 15. mai primiramu de la dnulu Ioanu Selagiu.

Proprietariu, redactoru respundiatoriu și editoriu: **IOSIFU VULCANU.**

Cu tipariulu lai Emericu Bartalits in Pest'a.